

Suriye devrimi: 5 soru, 5 cevap

Ağustos 2013

1.) Suriye’de yaşananlar bir devrim midir, değil midir?

Suriye’nin son iki senedir içerisinde geçmekte olduğu sürecin bir devrim olmadığını söyleyen iddiaların etrafında birleştikleri üç temel argüman var. Bu argümanları, “devrim, teorik şemalarımıza uymuyor”, “iç savaş çok kanlı geçiyor” ve “Esad’dan daha gerici bir gücün iktidara gelme olasılığı (misal İslamcılar), çok kuvvetli” şeklinde özetleyebiliriz. Ne var ki, biz, bu argümanların hiç birinin, Suriye’de sürmekte olan devrimin, kendisini bir devrim yapan karakterini boğduğunu düşünmüyoruz.

Hiçbir toplumsal ayaklanma, devrimcilerin klasik tipteki sosyalist devrim formülünün ana malzemesini oluşturduğu hazır, sıcak bir yemek değildir. Ve hiçbir devrim, devrimcilerin sınıf bilinçli sanayi proletaryasının elbet bir gün iktidar organlarını ele geçirmesini umut eden tembel beklentisini bekleyemez, beklemez. Öte yandan, tarih ve onun yasaları da, sırf kendi bürokratik şablonlarına uymuyor diye kimi kitlesel seferberlikleri ve devrimleri yok sayan veya onları “mistik” bir gücün komplocu pratikleri olarak görmeyi tercih eden politik odakları, affetmez. Lenin, “saf bir devrim aramayın, hiçbir yerde bulamazsınız” diye yazarken bir mektubunda, tam olarak bunu kastediyordu.

Suriye’de bir devrim olmadığını söyleyen kimseler ve gruplar, mazaret olarak orada bir devrimci önderliğin yokluğu ve özörgütlenme araçlarının azlığı gibi öznel eksikliklere işaret ediyorlar. Halbuki bu olgular, orada bir devrimin olmadığına değil, oradaki devrimin sınırlılıklarına ve gelecekte karşılaçağı tehlikelere işaret etmekte. Suriye’de yaşanan sınıf mücadelesine bir devrim niteliği kazandıran maddi koşullar, nesnel gerçekliktir. **Bunlar, kitlelerin rejimi yıkmak istemeleri, yığınların siyaset arenasına çıkış yapmaları ve**

radikalleşip sokağa dökülen milyonlar gibi unsurlardır.

Suriye’de devrimin askeri kanadının önemli bir kısmını İslamcıların oluşturuyor olması, devrimin var olmadığını değil, devrimin önünde çok ciddi bir öznel politik engelin var olduğunun göstergesidir. Aynı engelin 1979’da İran devriminde de olması, elbette tarihsel bir tesadüf değil, devrimci sosyalist önderlik krizinin, kristalize olmuş sonucudur.

İslamcıların güç dengelerindeki anlık ağırlıklarından yola çıkarak daha gerici bir iktidarın ülkeye egemen olması ihtimalini, devrimin var olmadığını kanıtlamaya yönelik kullanmaya çalışmak ise birçok tarihsel boşluk bırakan bir hamle. Zira, bütün bir Avrupa kıtasını sarsan 1848 devrimlerinden sonra da, isyanın kıtası çok daha gerici iktidarlara ev sahipliği yapmıştı. Ancak bu Marx ve Engels’in barikattan barikata koşmasına engel olmadı. Aynı şekilde, ilk defa sovyetlerin kurulduğu 1905 Rus Devrimi’nin ardından da, Lenin’in belirttiği üzere, gerici ve baskıcı bir dönem baş göstermişti. “No Pasaran” sloganıyla özdeşlesen İspanya İç Savaşı, Franco’nun başa geçmesiyle sonlanmadı mı?

Unutmamakta yarar vardır ki, Suriye Devrimi’nin fitilini ateşleyen olay, 15 Mart 2011 tarihinde Deraa kentinde rejim karşıtı yazılama yapan gençlerin tutuklanması olmuştu. Bu tarihten itibaren ülkenin önde gelen bütün şehirlerinde, Baas Partisi’nin uyguladığı tek partili diktatörlüğün kaldırılması, bütün bir muhalefet özgürlüğünü öldüren Olağanüstü Hal Yasası’nın çöpe atılması, yolsuzlukların önlenmesi gibi taleplerle, işçi ve emekçiler seferber olmaya başlamışlardı. Bütün devrimlerde olduğu gibi, Suriye Devrimi’nde de yükselen sınıf mücadelesi bir iç savaşa dönüşme potansiyelini taşıyordu ve asker-polis rejiminin barışçıl gösteriler karşısında katliamlara girişmesi de bu potansiyeli gerçeğe dönüştürdü.

Bu gerçeklik üzerinden Suriye’de bir devrimin yaşanmadığını iddia eden kimi politik odaklar, Ekim Devrimi’nde iç savaşın 3 sene, Küba’da 4 sene, Çin’de inişler ve çıkışlarla 20 sene, Vietnam’da ise 30 sene sürdüğünü unutuyorlar. Dahası, ezen-ezilen ayrımı yapmadan sosyal sınıfların varlığını yadsıyıp, günah çıkarır gibi

salt şiddet karşıtlığına soyunarak ortaya çıkarılan siyasi hattın, sadece ve sadece karşıdevrime hizmet ettiğini de görmüyorlar.

2.) Baas Partisi nedir ve hangi sınıfların çıkarlarına hizmet etmektedir?

Baas Partisi, 1943 senesinde iki milliyetçi aydın tarafından Şam'da kuruldu. **“Güler yüzlü kapitalizm” aracılığıyla ulusal kalkınmayı önüne hedef noktası olarak koyan bu parti, küçük-burjuva milliyetçiliğin merkezi hareket noktası oldu.** Parti, 1963 senesinde gerçekleştirdiği askeri darbeye iktidara geçti. İlk icraatları arasında, Olağanüstü Hal Yasası ile muhalif partileri ortadan kaldırmak da vardı. 1967'de İsrail'le yapılan savaş kaybedilince, partinin radikal kanadıyla Hafız Esad'ın öncülük ettiği kanat arasında bir çekişme başladı. Esad, 1970 senesinde bir darbeye başa geçti. Bu rejim, Lübnan İç Savaşı'nda, solun karşısında Hristiyan faşistleri (falanjistler) destekledi ve bu yönde ülkeye müdahalede bulundu. Körfez Savaşı sırasında ABD'nin oluşturduğu koalisyona katıldı. Birleşik Devletler'in Irak işgalini destekledi. İsrail ile diplomatik ilişkileri güçlendirdi.

Baas Partisi, büyük toprak sahiplerinin ve yerel burjuvaziyle ticaret erbabının çıkarlarının savunucusu olan örgüt olarak, uluslararası kapitalizme ve emperyalist iç bölümüne hızla eklemlendi. 2000 yılında babasının koltuğuna geçen Beşar Esad neo-liberal hattı ve sosyal yıkımı ivmelendirecek uygulamaları hayata geçirdi. Banka sektörünü özelleştirmelere açtı, Şam'da menkul kıymetler borsası kuruldu ve kur politikaları özgür bırakıldı. Sigorta şirketleri ve döviz borsaları açıldı. Egemen sınıflar ve yabancı sermaye iktisadi bağlamda tatmin edildi.

2005 senesine gelindiğinde gayrisafi yurtiçi hasıla içerisindeki sermaye payı %72'yi bulmuştu. Yoksulluk sınırı, günde 1 doların altı olarak belirleniyordu ve nüfusun üçte biri bu sınırın altında yaşıyordu. İşsizlik oranı %25'lere dayanmışken, nüfusun %65'inin 30 yaşın altında olduğu bir ülkede 25 yaşın altındakiler arasındaki işsizlik oranı %55'i görmüştü. Esad'ın işçi sınıfı ve emek düşmanı neo-liberal ekonomi politikaları, sadece on yıl içerisinde yoksulluk sınırı altında hayatını devam ettirenleri üçe katlamıştı.

3.) Esad rejimi anti-emperyalist ve anti-Siyonist midir?

Hayır, Esad rejimi ne anti-emperyalisttir ne de anti-siyonisttir. İlk önce emperyalizm tanımıyla başlayalım; emperyalizm, devletlerarası askeri kuvvet dengeleri terazisinde hegemonyası ağır basan tarafın keyfi uygulamaları değildir. Eğer öyle olsaydı, emperyalizmin tarihini ilk Mezopotamya uygarlıklarının gelişip serpilme süreciyle başlatmamız gerekirdi. Hayır, emperyalizm, Lenin'in de vurguladığı üzere, bir üretim tarzıdır, kapitalizmin en yüksek aşamasıdır ve onun yapısal niteliğini mafyatik ve mistik bir komplocu güce indirgeyip bulandırmak, mali sermaye yani banka sermayesi ihracıyla belirlenen bir organik dünya ekonomisini anlayamamaktır.

Kısacası nasıl ki İsrail'e "one minute" resti çekmek Erdoğan'ı anti-Siyonist yapmıyorsa, Bush'a "eşsek" demek de anti-emperyalizm değildir.

Bu bağlamda, 2000'lerde IMF ve Dünya Bankası'yla mali anlaşmalar ve ittifaklar imzalayan, 1979 Camp David ve 1993 Oslo anlaşmalarını sessizce destekleyip Lübnan'daki askeri işgali adına politik kredi toplayan, Körfez Savaşı'nda ve Irak'ın işgalinde ABD'nin tarafında yer alan, kırk senedir İsrail devletine tek bir kurşun bile sıklamayan, Batı sermayesinin ve yerel üst sınıfların bölgedeki istikrar sağlayıcısı olan ve Esad'ın despotik kişiliğinde merkezileşen bu rejim, ne anti-emperyalisttir ne de anti-Siyonisttir. Bir yandan burjuvazinin mülksüzleşme korkusuyla tabancasında son kurşun olarak sakladığı çıkış yolunun cisimleşmiş halleri olan Yunan faşistlerinden militan destek alan politik bir aygıt, öte yandan emperyalizme karşı, devrimci bir işçi alternatifi yaratamaz.

Eğer bu rejim, kendisine Stalinist sol tarafından yakıştırılan bu uydurma sıfatları gerçekten hak ediyor olsaydı, devrim patlak vermeden önce dış borç ödemelerini reddetmeli, Siyonist devlet, IMF ve Dünya Bankası ile yaptığı anlaşmaları yırtmalı ve kendi işçi sınıfına emperyalist ülkelerin taşeronu muamelesi yapmamalıydı.

4.) Suriye muhalefeti sadece İslamcılardan mı oluşuyor?

Hayır, muhalefet birçok farklı grupları içinde barındıran bir yapı olma özelliği taşıyor. Devrimin ilk aylarına baktığımızda, İslamcıların seferberliklere hiç ama hiç katılmadığını; ancak rejim mutlak bir siyasi yönetememe krizine doğru yuvarlandığında ise devrimi kitlelerin ellerinden çalmak için taraf değiştirdiklerini görüyoruz. Özellikle Esad rejiminin devrimi mezhep temelli katliamlar gibi lanse etmeye çalışması, öte yandan da İslamcı grupların devrimi yozlaştırmak ve ezmek için ellerinden geleni ardına koymamaları, bilinçlerde Suriye muhalefeti hakkında yanlış bilgiler yarattı. Suriye Devrimci Sol Akımı'nın önderlerinden Ghayath Naisse'nin de belirttiği gibi: *“ÖSO (Özgür Suriye Ordusu), silahlı halk direnişinin genel adı. Gerçek bir ordu değil, zaten merkezi ve tek bir komutadan da ibaret değil.”*

Devrimci süreç baş gösterdiğinden bu yana, yerellerdeki gösterilerin örgütlenmesinde ve yoksul halka temel hizmetlerin sağlıklı bir biçimde ulaştırılmasında çok sayıda küçük sol örgüt rol aldı. Solun en büyük handikaplarından birini, sivil görevlerle kısıtlanmış olup askeri kanada yoğun olarak müdahil olamayan kritik durumu oluşturuyor.

Öte yandan ÖSO içerisinde konumlanan diğer muhalif gruplarla, İslamcı çeteler arasında zaten var olan gerilim, son dönemde daha da arttı. Zira bu çeteler, ÖSO'nun askeri lideri Fadi el Kaş ile onun iki kardeşinin ve daha birçok muhalefet üyesinin katliyle suçlanıyorlar. Dahası Irak ve Şam İslam Devleti (İŞİD), Halep, Humus ve Han El gibi ön cephelerde savaşmayı reddederek sosyal ve politik “prestijlerinde” çatlaklar açtı. Bununla da kalmadı, çeşitli bölgelerde İslam emirlikleri kurarak devrimci güçleri tasfiye etti. İŞİD önderi Ebu Üsame El Tunusi, kontrolünde bulunan coğrafyalardaki ÖSO üyelerinin silahlarını teslim etmesini “istedi”.

Suriye'deki demokrat, sosyal ve isyancı muhalif gruplarla İslamcı güçler, sayısız kereler çatışmalara girdi; yerel konseylerin egemen olduğu semtlerde ve kasabalarda, İslamcı önderliklerin çekilmesi, Esad'ın devrilmesi, silahların halka teslim edilmesi için birçok seferberlik gerçekleşti. Uluslararası solun, Suriye halkı devrimci önderliğini yaratma ihtiyacının peşinden giderken, ona destek amaçlı ortak kampanyalar ve somut cevaplar üretmesi, bu bağımsız hat fiziksel bir

boyuta doğru evrilirken, daha da can alıcı bir hal alıyor.

5.) Suriye’de sosyalizmin inşası mümkün müdür?

Bu sorunun cevabının oluştuğu 3 temel maddi koşul var. Bu koşullardan ikisi nesnel ve biri de öznel. İlk nesnel şart, Suriye’de iktidara gelebilecek bir işçi sınıfının olup olmadığı sorusu. Bunun cevabı kuşkusuz evettir. İkinci nesnel koşul, sosyo-ekonomik altyapının buna müsait olup olmadığı hakkındadır. Bu bağlamda, Suriye devrimi ulusal sınırlarla kısıtlandığı müddetçe nihai hedeflerine ulaşamaz. Sosyalizmin tek ülkede bina edilmesi, toplumsal ve bilimsel olarak olanaklar dahilinde değildir. Üçüncü öznel sorunsal ise, kitle desteğine sahip sosyalist bir önderliğin orada var olup olmadığıdır. Ancak devrimci bir önderlik, kitlelerin kendiliğinden geliştirdiği seferberliklere bilinçli ve örgütlü bir nitelik kazandırabilir ve bu kazanımı bir işçi-köylü hükümeti kurulması yönünde mobilize edebilir. Bugün Suriye’de sosyalizmin inşası dünya devrimi, hızlı sanayileşme ve kolektifleştirme süreçleriyle iç içe girebilir. Bunun nesnel zemini, emperyalizmin dünya sahnesine çıktığı 20. yüzyılın ilk yıllarından beri mevcuttur. Günümüz krizinin düğümlendiği nokta, işçi sınıfının devrimci sosyalist önderliğinin inşası krizinde merkezileşmiştir.